

نشست علمی تخصصی هنر، معماری و شهرسازی عصر پنجشنبه‌ها

محل برگزاری: سالن اجتماعات مهندسين مشاور هرم پی

زمان: پنجشنبه ۱۵ تیرماه ۱۳۹۶

عنوان: نمایشگاه جهانی با نگاهی ویژه به اکسپو میلان ۲۰۱۵

سخنرانان و اعضای پیل: مهندس شهاب الدین ارفعی و مهندس سیروس مهراندیش

پیشگفتار:

علی‌رغم تمام برنامه‌ریزی‌ها و تلاش‌های مدیران و نهادهای مرتبط، غرفه ایران در اکسپو میلان به روز افتتاح نرسید و بصورت نیمه کاره و با کیفیتی بسیار نازل و پایین‌تر از استانداردهای اکسپو ۲۰۱۵ با موضوع غذا آغاز به کار کرد. با وجود اینکه جامعه حرفه‌ای معماری کشور حداقل ۳ سال تلاش کرد تا این بار ایران بتواند اعتبار از دست رفته در اکسپو قبلی که در چین برگزار شده بود را باز یابد ولی در نهایت، بی‌تدبیری مدیران و بی‌اخلاقی برخی متخصصین درگیر در موضوع، جریان را به سمتی برد که دوباره کشورمان مورد تمسخر قرار گرفت. اکسپو میلان ۲۰۱۵، موضوع کار خود را مساله "تغذیه کره زمین و انرژی برای حیات" انتخاب کرده است تا از طریق آن به یکی از بزرگترین چالش‌های بشر یعنی تغذیه با نگاه به آینده بپردازد. این شعار اصلی به ۷ موضوع فرعی تقسیم می‌شود که هر کشور بسته به توانمندی‌های خود بر روی یک یا چند موضوع فرعی در پوویون خود تمرکز نموده است: ۱- علم و تکنولوژی برای سلامت، بهداشت و کیفیت غذا ۲- علم و تکنولوژی برای کشاورزی و تنوع زیستی (تنوع موجودات زنده) ۳- نوآوری در زنجیره غذایی، کشاورزی ۴- آموزش رژیم غذایی ۵- غذا برای شیوه‌ی زندگی بهتر ۶- غذا و فرهنگ ۷- همکاری و توسعه‌ی غذا. در این نمایشگاه اکثر کشورها یک پوویون مخصوص به خود دارند، که بسته به موضوعی که برای شرکت در نمایشگاه انتخاب کرده‌اند، در سایت اکسپو جانمایی شده‌اند. در این رویداد بی نظیر جهانی، محققین، کارشناسان، هنرمندان و سرآشپزانی از سراسر دنیا، در یکجا و در یک زمان کنار هم قرار می‌گیرند تا هنر، فرهنگ و تکنولوژی خود را در زمینه غذای سالم با دیگران به اشتراک بگذارند. و اما ایران و نحوه حضورش در این رویداد جهانی: حضور ایران در اکسپو میلان ۲۰۱۵، در سه محور اصلی قابل نقد و بررسی موشکافانه می‌باشد: مدیریت پروژه برپایی سالن ایران از طراحی تا اجرا روند انتخاب مشاور طراحی و مسابقه برگزاری مسابقه اکسپو ۲۰۱۵ و نافرجام ماندن آن، چالشی تلخ در ۲ سال اخیر بود که جامعه حرفه‌ای معماری را به واکنش‌های جدی و عملی وا داشت و پیگیری‌ها منجر به تشکیل دبیرخانه دائمی نظارت بر مسابقات معماری در وزارت راه و شهرسازی شد. طراحی و دکوراسیون داخلی سالن ایران در انطباق با ایده (سناریو) طراحی ایده طراحی سالن ایران بنا بر گفته مشاور طراح " سفره سنتی ایرانی" است که باید در طراحی داخلی به وضوح به آن پرداخته می‌شود. متأسفانه وضعیت اسفناک فعلی داخل سالن ایران گویای این حقیقت است که مقوله طراحی داخلی از نظر مدیر مربوطه مهم نبوده و هیچ مشاوره تخصصی در این زمینه گرفته نشده است. به عنوان مثال با وجود اینکه ایده سالن ایران سفره ایرانی بوده، در طراحی داخلی ما شاهد سردیس‌های مشاهیر (کاملاً بی‌ربط به موضوع اکسپو) و مانیپول‌های غول‌آسای منحنی هستیم!

تاریخ	کشور	شهر	مکانی محل EXPO	توضیحات
۱۹۰۰	فرانسه	پاریس		نمایش مسابقه‌های تکنولوژی قرن ۱۹، محور شدن صنعت و تکنولوژی از عبارتی توجه در اکسپو، عبارتی نقطه شروع تاریخ اکسپو از منظر جدید
۱۹۰۴	آمریکا	سنت لوئیز		
۱۹۳۳	آمریکا	شیکاگو		یکی دیگر از تأثیرگذاران در تحول اکسپو
۱۹۳۷	فرانسه	پاریس		محوطه لیل
۱۹۳۹-۴۰	آمریکا	نیویورک		
۱۹۵۸	ایتالیا	برونک		اولین اکسپو بعد از جنگ جهانی دوم شعار: a world view a new humanism تفسیر از تمرکز بر فکر تکنولوژی محور به علوم انسانی
۱۹۶۷	کانادا	مونترال		
۱۹۷۰	ژاپن	تویا		اولین اکسپو برگزار شده در آسیا بالاترین بازدید کننده در طول تاریخ اکسپو، شرکت ۷۶ کشور دنیا و ۴ سراسر بین‌المللی

تاریخ	کشور	شهر	مکانی محل EXPO	توضیحات
۱۸۵۱	انگلیس	لندن		کریستال پالاس، طراح جوزف پکسون، ساخته شده از فلز و شیشه
۱۸۵۵	فرانسه	پاریس	Champ de Mars	
۱۸۶۲	انگلیس	لندن		
۱۸۶۷	فرانسه	پاریس		
۱۸۷۳	آمریکا	ون		
۱۸۷۶	آمریکا	فیلادلفیا		
۱۸۷۸	فرانسه	پاریس		
۱۸۸۹	فرانسه	پاریس		ساخت برج ایفل برای نمایش شکوه صنعت و هنر طراح گوستاو ایفل
۱۹۰۳	آمریکا	شیکاگو		

چکیده‌ای از سخنرانی‌ها:

سخنران اول: آقای مهندس سیروس مهراندیش

موضوعی که انتخاب شده است به نظر من دو بخش دارد یک بخش بی‌زمان است، نمایشگاه جهانی اکسپو، مربوط می‌شود به سال ۲۰۱۵ که دو سال گذشته است و با نگاه به آن شاید تجربه‌هایی که هر چند محدود داشته‌ایم راه‌گشایی باشد برای برنامه‌های آینده اکسپو. من درباره کلیات

نمایشگاه جهانی اکسپو یک اشاره کلی می‌کنم درباره تاریخچه برگزاری اکسپو توضیحی خواهم داشت و در گزارش مصوری که ارائه خواهم داد، راجع به اکسپو میلان و غرفه‌هایی که می‌توانست جالب باشد و این امکان فراهم بود که یک بازدید عمومی داشته باشیم.

در بخش دوم موضوعی که در جامعه حرفه‌ای ما مطرح بود. در اصل مسابقه غرفه ایران در بخش اکسپو میلان بود که با همه حواشی برگزار شد، از آقای مهندس ارفعی خواستیم که یکی از شرکت‌های انتخاب شده برای غرفه ایران در اکسپو میلان بوده‌اند. با توجه به غرفه‌های موفق که در اکسپو میلان در کشورهای مختلف دیگر دیدیم. این طرح مهندسین مشاور ارگ بوم کرمان چقدر فکورانه بود. ای کاش غرفه ایران که در آنجا انتخاب شد، می‌توانست حداقل آبرویی از معماری، فرهنگ و کشور ما را می‌داشت که متأسفانه این اتفاق نیفتاد.

تاریخچه اکسپو یا نمایشگاه جهانی به شروع انقلاب صنعتی برمی‌گردد و اتفاق‌هایی که درون جامعه بشری افتاد و تحول مهمی که در انقلاب صنعتی رخ داد. در کشور انگلستان در سال ۱۸۵۱ با امکانات تکنولوژیکی که برقرار می‌شود، در هایت پارک لندن اولین نمایشگاه جهانی شکل می‌گیرد. این نمایشگاه در بنای معروف کریستال پالاس یا قصر شیشه‌ای که ترکیبی از فولاد و شیشه بوده است؛ با حضور ۱۰ کشور، در مدت زمان ۱۶۰ روز و با حدود ۶ میلیون و ۳۰۰ هزار نفر که در آن زمان اتفاق بسیار مهمی بوده، نمایشگاه برگزار شده است.

امروزه نمایشگاه‌های جهانی یا اکسپو به یک سری ابزار اقتصادی و توریستی برای کشورهای مختلف تبدیل شده‌اند برای اینکه حدود ۱۷۰ سال از زمان آن سپری می‌شود و در این مدت قطعاً نهادهای شکل گرفته برای برنامه‌ریزی اکسپو توانسته‌اند به خوبی آنرا هدایت کنند. به صورت عمومی نمایشگاه‌های جهانی که در ۲۰ یا ۳۰ سال اخیر اجرا می‌شود بدین صورت است که هر ۵ سال یکبار نمایشگاه به صورت جهانی است. و هر ۲ تا ۳ سال بین اینها به صورت محدودتر و منطقه‌ای‌تر با موضوعات محدودتری برگزار می‌شود.

قبلاً اشاره شد که شروع اکسپو با اتفاق مهم سال ۱۸۵۱، با اتفاق‌های دیگر در امر تکنولوژی ساختمان هماهنگ بود. به عنوان مثال در سال ۱۸۸۹ افتتاح برج ایفل و نمایشگاه جهانی در پاریس فرانسه را داریم که در دوره‌های جنگ جهانی اول و دوم دچار وقفه می‌شود. ولی بعد از آن تم نمایشگاهی جهانی عوض می‌شود، یعنی تا آن دوره عمدتاً بحث تکنولوژی، صنعت و پیشرفت است. اما با تجربیاتی که جنگ بر روی بشریت می‌گذارد موضوعها بعداً تبدیل می‌شود به موضوعات علوم انسانی. اما اهمیت اکسپوها در پیشرفت‌ها و اختراعاتی که صورت می‌پذیرد و در آنها عرضه می‌شود شگفت‌آور است. در اینجا اشاره‌ای خواهم داشت به مواردی که توسط کشورهای نمایشگاه‌های جهانی برای اولین بار ارائه می‌شود:

خودروهای اولیه، قانون نسبت انیشتن، اختراع تلفن، تلفن‌های کلیدی، بالون هیدروژنی، تلسکوپ، کشتی‌های بخارمدرن، چرخ خیاطی سینگر، تلگراف مارس، لوکوموتیو، هات داگ، گرامافون، همبرگر، بستنی قیفی، هواپیما، مونیوریل و... اتفاق‌های مهمی هستند که از یک غذای ساده است تا موشک فضا پیما. اهمیت اکسپو را کشورهای دیگر جدی گرفتند و لازم است ایران هم این موضوع را جدی بگیرد و سعی کنیم حضورمان را پررنگ کنیم.

مشخصاً به اکسپو میلان که در سال ۲۰۱۵ برگزار شده است بپردازیم. از یک دوره‌ای به بعد در راستای مشخص کردن محدوده کشورها و اکسپو، برای آن تم انتخاب می‌کنند. تم اکسپو میلان را برای توجه به نقش غذا در کره زمین و انرژی‌های پایدار، "تغذیه زمین، انرژی برای زندگی" در نظر گرفتند. در اکسپو میلان حدود ۱۴۰ کشور شرکت داشتند و حدود ۶ ماه قرار بود برگزار شود و درجه اهمیت آن به قدری بالا بود که تاریخ نمایشگاه بنیال و نیز را که بصورت سالانه، یکسال با موضوع معماری و یک سال با موضوع هنرهای تجسمی، برگزار می‌شود، در راستای همپوشانی با اکسپو جابه‌جا نمودند و این امکان فراهم شد که توریست‌ها امکان بازدید از هر دو نمایشگاه را داشته باشند. در طول ۶ ماه برگزاری نمایشگاه میلیون‌ها نفر از کشورهای مختلف در کنار خود ایتالیایی‌ها، ما نیز در این مکان شاهد حجم بازدیدها بودیم، از آن بازدید نمودند. مساحت سایت حدود یک میلیون متر مربع است. ماستر پلان اولیه‌اش را در سال ۲۰۰۹ به ژاک هت سوک می‌دهند ولی در سال ۲۰۱۱ کارفرما پروژه را از ایشان می‌گیرد و توسط گروهی دیگر پروژه به سرانجام می‌رسد. محل برگزاری آن ۳ کیلومتری جنوب میلان است.

سایت پلان کلی بسیار ساده و از تقاطع دو خیابان اصلی طراحی شده است که در طول بلند، غرفه کشورهای مختلف و ساختمان‌های خدماتی و در طول کوتاه‌تر غرفه شرکت‌های مختلف و مرتبط با کشور ایتالیا قرار گرفته است. اتفاق مهمی که اتفاق می‌افتد به نام درخت زندگی که نقش پوستر است، و محلی برای تجمع اجتماعی و آسودن در طی زمان حضور راداشت.

طرح اولیه ژان هتسوک ظاهراً تداعی ۲ خیابان جزء کانسپت بوده است که در طرح جدید نحوه چیدمان غرفه‌ها تغییر می‌کند. نکته‌ای که حتی برای من بسیار جالب است، به بحث شهرسازی برمی‌گردد و آن سیر جمعیت در حال حرکت است که میان غرفه‌ها هیچ پیچیدگی وجود ندارد و بازدیدکننده‌ها به راحتی از مسیرها حرکت می‌کردند، و با وجود علائمی که بود به راحتی غرفه خود را پیدا می‌کردند و بازدید انجام می‌شد.

غرفه آلمان: اولین غرفه‌ای بود که معرفی می‌شد این غرفه از جمله

غرفه‌های بود که در اصل به مسئله دریافت انرژی خورشیدی خیلی اهمیت داده شده بود. همچنین معماری آن از نظر انتخاب عناصر و جواب‌گویی به دریافت انرژی و همچنین زیبایی طراحی خوبی را انجام داده بود. سلول‌های انرژی که در این المان‌ها هستند، توسط بخشی از آنها به فضای زیری هدایت می‌شوند. کل پروژه در ۲ بخش فضای سرپوشیده و بام است. بام در خیلی از غرفه‌ها نقشی جالبی داشت یعنی هیچ وقت به عنوان بام مطرح نبود. اکثراً به عنوان

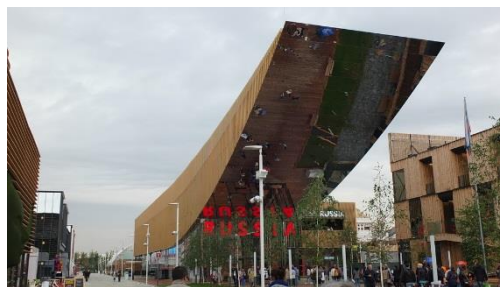
بخشی از پروژه و در بسیاری از موارد ارائه دهنده غذاهای محلی آن کشور بود که کسانی که خسته می‌شدند و دوست داشتند استراحت کنند و از غذاها محلی هر کشوری استفاده کنند از آنها استفاده می‌کردند. اتفاق جالب دیگری که غیر از بحث دریافت انرژی خورشیدی وجود داشت شکل شیپور ماندی بود که انرژی حاصل از صحبت کردن افراد در داخل خود را به انرژی قابل مصرف تبدیل می‌کرد. اینها همه نشان دهنده این بود که با ذکر نکات ظریفی تحت این عنوان بشر می‌تواند از هر اتفاقی پیرامون خودش انرژی تولید کند و دقت کند انرژی‌های پایدارمان را تقویت کند.

خیلی دقت شده بود روی میکروارگانیزم و استایل شو یا فیلم‌هایی که پخش می‌شد. شما می‌توانستید میکروارگانیزم‌ها و اتفاق‌های طبیعی که در طبیعت می‌افتد را مشاهده کنید و توجه کنید که این موضوع برای بچه‌ها بسیار جالب بود. نکته دیگری که برگزارکننده‌های اکسپو کشورهای مختلف را به مسئله آگاه کرده بودند و خواسته بودند در طرح‌هایشان حتماً استفاده کنند، بحث استفاده از مصالح و متریاال‌های قابل بازیافت بود. چرا که کشورها موظف بودند بعد از اتمام نمایشگاه، غرفه‌ها را برچینند و با خودشان ببرند و تنها غرفه‌ایی که در سایت باقی ماند غرفه کشور ایتالیا بود که نوع متریاالیش کاملاً متفاوت بود. با توجه به تم نمایشگاه میلان، بحث استفاده از فضای سبز، اکثر کشورها نوع پوشش گیاهی و یا گل‌دان‌ها و میوه‌های مختلف را در بخشی از غرفه‌ها به نمایش درآورده بودند. یک آمفی‌تئاتر رو باز هم در کنار غرفه آلمان بود که اتفاق‌های داخل غرفه را پخش می‌کرد.

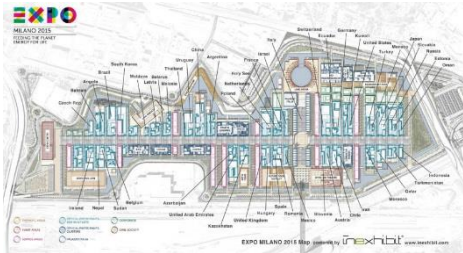

غرفه روسیه: دومین غرفه بود و جزء غرفه‌هایی که از لحاظ معماری بسیار جالب بود. از آنجا که طراحان به دنبال این بودند که بازدید

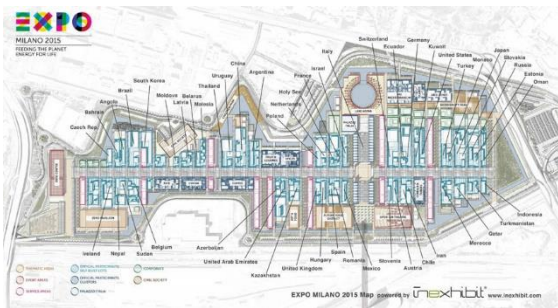
کننده‌های بیشتری داشته باشند، سطوح را صیقلی، آینه، طراحی کرده بودند که در داخل لابی ورودی هم اتفاق افتاده بود. با توجه به اینکه کشاورزی در کشور روسیه حاکم است، انواع و اقسام گندم‌ها و غلاتی که در کشور روسیه کشت می‌شد در غرفه وجود داشت و اشاره‌ای بود به جدول مندلیف و عناصری که در پیرامون ما هستند و طی یک پروسه آنها را در یک حالت آزمایشگاهی به عصاره تبدیل می‌کردند.

غرفه ایتالیا: تنها غرفه‌ایی بود که باقی می‌ماند و طرح آن طی مسابقه‌ای انتخاب شده و طراحی آن موله بعد از اتمام پروژه بسیار معروف شد و پروژه‌های زیادی انجام داد. متأسفانه به دلیل صف‌های طولانی ما از داخل غرفه بازدید نداشتیم. البته اساس طرح به صورت یک مکعب ۴ بخش به حالت شکسته با فضای میانه، حیاط مرکزی، بود. در این ۴ بخش یک بخش برای نمایشگاه، بخش دیگر سالن کنفرانس، دیگری بخش فضاهای اداری و جایی هم به نام اتاق‌های جلسات بود. تم، نمایی دو پوسته است. قطعات پیش ساخته‌ای که با یک سری قطعات فلزی به نمای پشتی نصب شدند و در آن تابش نور خورشید که بسیار شدید بود سایه روشن‌های خیلی خوبی داشت، فضای میانی با پله‌های مختلف بین چهاربخش ارتباط برقرار می‌کرد. حتی آب باران‌ها هم که روی سقف اینجا بود، در بخشی از بدنه روی قطعات فلزی به پایین هدایت می‌شد.

غرفه شیلی: این غرفه در کنار غرفه ایران واقع شده بود. البته موقعیت غرفه ایران بسیار خوب بود و یکی از ورودی‌های مجموعه یک پلی بود که از آن پل وارد خیابان اصلی شده و غرفه ایران دیده می‌شد. این غرفه تماماً از چوب است که البته از ۴ پایه بتنی هم کمک می‌گیرد و الهام

گرفته از معماری شیلی است. در قسمت پایین حجمی داشت که محلی برای پذیرایی و ارائه غذاهای مختلف بومی شیلی بود. فروشگاه‌هایی بود که مواد خشک عرضه می‌کرد و داخل خود حجم بیشتر فضاهایی بود که فیلم‌هایی از طبیعت شیلی و امکاناتی که در آن کشور بود به تصویر کشیده می‌شد. خود ساختمان از نظر اجرایی و دیتیل بسیار قابل توجه بود. نکته دیگری که یادآوری می‌کنم آن بود که برای ایجاد تنوع افرادی که در نمایشگاه حضور دارند طبق برنامه در یک ساعت معین و بعد از ظهر جلوی هر غرفه‌ایی یک برنامه موزیکال آن کشور اجرا می‌شد. در جلوی غرفه شیلی یک گروه

رقصنده بود که بسیار هنرمندانه این برنامه را اجرا می‌کردند. در غرفه ایران هم گروه‌های رفته بودند که موسیقی‌های محلی را در روزهای مختلف اجرا می‌کردند.

غرفه آمریکا: در این غرفه توجه ویژه‌ای به استفاده از منابع موجود شده بود، دیوارها و پنل‌های موجود در غرفه به صورت یک مزرعه عمومی بود که داخل اینها از بازیافت‌های قوطی‌های پلاستیکی استفاده شده بود. که این پوشش گیاهی و میوه‌ها توسط آبیاری قطره‌ای هر دو هفته یکبار باربرداری می‌شد و به صورت هوشمند حرکت می‌کردند. یک بخشی دستی بود در اثر وزش باد است و بخش دیگر قابل کنترل که در جهت وزش باد و تابش نور خورشید بتواند هماهنگ کند. این مزرعه عمومی با یک رمپی به روی پشت بام مرتبط می‌شد و پوشش بام آن بزرگترین سقف هوشمند دنیا بود. حدود ۱۰ هزار متر مربع سقف هوشمند که قرار بود بعد از پایان نمایشگاه تمام قطعات باز شود و منتقل شود به کارخانه سازنده و در پروژه‌های مختلف استفاده شود.

غرفه استونی: در کنار غرفه روسیه قرار دارد. که به نظر می‌آید به صورت اتفاقی طراحان به چنین حجم زیادی رسیدن و برای قرارگیری کنار هم از دو معماری متفاوت استفاده شده است. باز هم بحث استفاده از چوب است. یکی از ویژگی‌های اکسپو میلان استفاده متریال‌ها و بحث ترمووود بود. یعنی به طرز شگرفی در اکثر غرفه‌ها استفاده از ترمووود دیده می‌شد. دلیل دیگر هم بحث بازیافت بود که نشان دهنده این است که با توجه به شرایط آب و هوایی، در اروپا بسیار از این متریال‌ها استفاده می‌شود. در یک فضا تابی وجود داشت که افراد وقتی سوار بر تاب می‌شدند و تاب می‌خورد انرژی تولید می‌کرد. طبقه سوم بحث پوشش گیاهی که در استونی هست نمایش داده می‌شد و بسیار شکیل بود. قسمت پایین برای پذیرایی غرفه بود و کارهرمندهانی استفاده از تنه‌های درخت، که کمی بازدیدکننده را به فکر فرو می‌برد که ضمن اینکه در حال نابودی کره زمین هستیم در جنگل انبوهی قرار می‌گرفت.

غرفه فرانسه: این غرفه معماری ویژه‌ای تماماً از چوب داشت و نکته جالب ترمووود یا شاید چوب آکویا بود و در اصل معماری و سازه در این پروژه یکی شده است. یعنی شما تمام عناصری را که می‌بینید جفت و بست شده‌اند هم طرح سازه‌ای دارند و هم آن فضای معماری را ایجاد کرده‌اند. قبل از آنکه وارد غرفه شویم نمونه‌هایی از باغ‌های که در فرانسه است نشان داده می‌شد. یک ماشین فول تراک بود با تلفیقی از بحث ماشین و تغذیه که یک نوع پژو بود ولی به دلیل آنکه باز شده بود مانند یک رستوران خیابانی خیلی کامل استفاده می‌شد. کاری که در حال حاضر در تهران چند جوان شروع کردند و قهوه عرضه می‌کند که البته برای غرفه فرانسه به دلیل تجهیزات کامل‌تر است.

غرفه انگلیس: طراحی که برای ارگ بم کرمان بود را من در غرفه انگلیس دیدم. ظاهراً سالیان سال است که انگلیس دچار مشکل از دست دادن کندوهای زنبور عسل شده است. یکی از کشورهایی که منابع بی‌شمار تولید عسل دارد که متأسفانه آنها دارند از بین می‌روند. طراح بدون اینکه

موضوع را پیچیده کند به این موضوع پرداخته، و توجه بیننده‌ها به این مسئله جلب کرده که چگونه می‌توانیم برای حفظ این زنبورها اقدام کنیم. کندو عسل به شکل سمبلیک با آلومینیوم ساخته شده است و بعد از نمایشگاه در یکی از پارک‌های لندن به عنوان یک جای دیدنی نصب شده است. در فضای کوچکی نشان می‌داد که زنبور عسل دارد از بین می‌رود که بسیار زیبا در فیلم‌ها به تصویر کشیده شده، و مثل اکثر غرفه‌ها در بام بحث پذیرایی و رستوران بود.

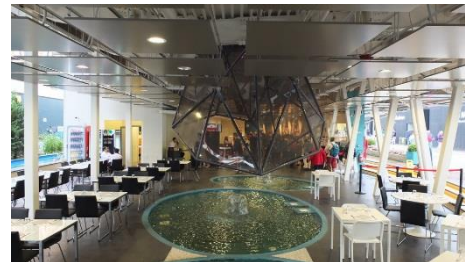
غرفه ژاپن: این غرفه در نوع خودش بی نظیر بود و به علت بازدید کننده‌گان فراوانی که داشت ما نتوانستیم بازدید داشته باشیم. ولی جالب بود وقتی جلوی غرفه می‌ایستادی زمانی که شما باید در صف می‌ایستادی به شما نشان داده می‌شد.

غرفه کویت: که مانند بادبان کشتی هایشان است و پروژه مدرنی بود قسمت شیشه‌ایی داشت و بسیار جالب به نظر می‌رسید.

غرفه ایران: که متأسفانه اجرا بسیار ضعیف بود و به هیچ عنوان ظاهر زیبایی نداشت. داخل غرفه طبقه همکف "سوغات شهرهای مختلف" ایران بود. طبقه پایین هم پیمانکاری بود که در اصل چلوکباب و قورمه سبزی عرضه می‌کرد، که بسیار استقبال خوبی از این قسمت شده بود. و از ملل و کشورهای مختلف استقبال فراوانی شده بود. ولی از نظر معماری حرفی برای گفتن نداشت.

یکی از موضوعات جالب ساختمان‌های خدماتی این نمایشگاه بود که با توجه به حجم بازدیدکننده‌ها از ۸ تا ۱۱ شب طول می‌کشید. مشکلی که همه ما در پروژه‌ها داریم صف‌های طولانی جلوی رستوران‌ها سرویس‌های بهداشتی است که در نمایشگاه میلان به هیچ وجه مشاهده نمی‌کردید یعنی آنقدر خوب طراحی شده بود که به راحتی رستوران‌ها و مکان‌ها قابل تشخیص بود و با اینکه نسبت به کل فضای آنجا تعداد هم زیاد نبود ولی انتخاب‌ها درست بود. همه سرویس‌های خدماتی از چوب بود و مانند هم، معماری آنها متمایز نبود و شما به راحتی می‌توانستید از دور فضاها را تشخیص دهید. این ساختمان‌های اداری بخش اداری بود و یک بخش سرویس‌های بهداشتی و پایین هم رستوران‌هایی بود که با قیمت متعادل‌تری غذا به بازدیدکننده‌ها عرضه می‌شد.

غرفه ایتالیا: همانطور که می‌دانید این کشور گرما زیادی دارد و بخشی از این نمایشگاه هم گرمای بسیاری داشت که آمده بودند با سایه‌بان کاملاً پوش داده بودند و حتی یک روز باران شدید آمد و شما کاملاً در زیر این سایه‌بان‌ها بودید و از غرفه‌ها بدون هیچ مشکلی بازدید می‌کردید بدون آنکه خیس شوید یا در روزهای گرم احساس گرما کنید. جریان هوا کمک می‌کرد که احساس بدی به شما دست ندهد. بدون آنکه به مشکلی برخورد باز دیده‌ها انجام می‌شد.

یک سری از کشورهایی هم بودند که با به دلیل شرایط مالی نتوانسته بودند شرکت کنند و یا در آن زمان که اعلام شده بود نتوانسته بودند خود را آماده کنند که در نمایشگاه میلان شرکت کند. در کل نمایشگاه سکوهایی برای نشستن به صورت‌های مختلف طراحی شده بود. یک غرفه به نام سازمان ملل بود و انواع مسائلی که جامعه امروزی به آن مبتلا است مانند بحث جنگ، فقر، گرسنگی، سالمندی را در فیلم‌ها و عکس‌هایشان نشان می‌داد که بسیار جای فکر داشت.

درخت زندگی امیدوارم درخت زندگی همگی دوستان پربار باشند.

سخنران دوم: آقای مهندس شهاب الدین ارفعی

دستاوردی که مسابقه اکسپو برای ما داشت این بود که ما در طراحی شرکت کردیم و طی فعالیت‌هایی که انجام شد، موضوعات فرعی مطرح شده نیز از اهمیت بالایی برخوردار است.

روند مسابقه به این شرح بود که با اعلام برنامه قرارداد بسته شده بود، و با پیگیری آن، هیات داوران از افراد شناخته شده کشور تشکیل شد. اما متأسفانه نتیجه‌ای اعلام نشد. که به نظر من اتفاق بسیار خاصی بود. هر چقدر پیگیری کردیم هیات داوران خودشان بیانیه و اعلام نتیجه کردند ولی کارفرما و نظام برگزار کننده مسابقه در سکوت کامل رفتند و بعد تنها صحبتی که شد اینکه دیر شده است. ما هم گفتیم از طرف ما که پیگیری می‌کردیم و ما تذکر دادیم که دارد دیر می‌شود، و حدود ۲ ماه طول کشید تا نتیجه را اعلام کنید. حتی زمانی هم که گفتن دیر شده باز هم نتیجه اعلام نشد. هم دعوت شدند در یک جلسه‌ای که متأسفانه جلسه بسیار نامطلوب بود و گفتند ما به این نتیجه رسیدیم که از برآیند این طرح‌ها یک نظر جدیدی استخراج کنیم. البته معماری یک فعالیت جمعی است. یک فعالیت تیمی و همه اظهار نظر می‌کنند و ما هم کم و بیش درک می‌کنیم. ولی خیلی برای من مفهومی ندارد که از مجموع ۱۰ پروژه به یک پروژه رسید.

در مسابقه برنده اول نقش جهان پارس بود. جزء شرایط مسابقه بود که جنت بومی داشته باشد. یعنی جنت ایتالیایی داشته باشد که البته آنها نسبت به هم متعهد بودند. البته ما هم جنت ایتالیایی داشتیم و مذاکره کرده بودند. بعد گفتن نه، مثل اینکه این پروژه‌ها که آمده بنیان‌گر توان فنی کشور نیست و یک فرد دیگری از کشور ما مسئول این شد که اینها جمع‌آوری شود و کار دیگری را ارائه دهد.

این داستان مسابقه اکسپو میلان بود که من فکر کردم چه خوب است این مسابقه‌ها برگزار می‌شود و برگزاری این مسابقه‌ها یک نماد دموکراسی است، یک نماد تفکر جمعی، یک نماد هم‌فکری اجتماعی است که همه ما در همه گروه‌ها بتوانیم نظرمون را بدهیم. چقدر بد است که توسط خودمان که شاید به نحوی نماینده‌های ما محسوب می‌شدند این مخدوش می‌شود. ما بعد اعلام کردیم که هیچ وقت در این کشور در مسابقه‌ها شرکت نکنیم و نخواهیم کرد. ولی به دلیل آنکه ما عهدشکنی هم بسیار داریم و بخشی از زندگی ایرانیان است. مسابقه دیگری پیش آمد مسابقه ۵۰ سال دانشکده صنعتی شریف بود و ما برای طراحی سردرب دانشکده شرکت کردیم. جناب آقای مهندس مومنی هم که در آن زمان در آفریقا جنوبی سکونت داشتند. در این مسابقه شرکت کردند و افراد دیگر و من در آن مسابقه رتبه گرفتیم. یکی طرح من و دیگری طرح آقای رفیعی از کانادا انتخاب شد و به قضاوت اساتید و دانشجویان گذاشته شد و طرح ما انتخاب شد و گفتند این طرح اجرا شود. قرار شد طرح را خودمان اجرا کنیم، یعنی در یک محدوده زمانی بسیار فشرده انجام شد بدین صورت که از آنجا که دانشگاه شریف میزبان میهمان‌های خارجی بسیاری است، پیه‌شنهاد دادیم برای ورودی به جای قفل و در و... نرده‌هایی قرار گیرد که از منظر سیمای شهری بازدارنده بنا نباشد، ضمن اینکه فردی به عنوان روابط عمومی هماهنگ کننده مراجعین باشد. هر چند که مورد قبول نبود و حراست خودش در آنجا مستقر شد. از سوی دیگر نرده‌ای که ما با ارتفاع ۱۸۰ سانتیمتر طراحی کردیم و ثبت اختراع شد نیز با عنوان اینکه به لحاظ امنیتی قابل عبور است رد شد و این اتفاق بدی بود.

مطلب دیگری که به نظر من جالب است که در این جمع گفته شود این است که ما از اولین اکسپو که در مجموعه کریستین پالاس لندن در

سال ۱۸۵۱ برگزار شد دو گزارش داریم: نفر اول ناصرالدین شاه است که تا جایی که می‌توانسته با در شکه و باقی مسیر را پیاده رفته و با آن انشاء خودش بسیار جالب شیشه‌ها و داخل ساختمان قصر بلور را توصیف کرده است. نفر دوم که باز خاطراتشان را از آن پروژه نوشته و از پروژه شخصاً بازدید کرده است. نویسنده‌ای است به نام محمدعلی سدید السطنه ایشان به همراه حاکم زنگبار می‌رود از پروژه بازدید می‌کند و به عنوان مترجم هم بوده است که به زبان‌های فارسی، عربی، هندی تسلط داشته است. توصیه می‌کنم این تاریخچه مطالعه شود که مثل داستان کلبه دمنه و هزار و یک شب شیرین و دلپذیر می‌باشد.

در تاریخ اتفاق‌های می‌افتد مانند اکسپو چین و یا اتفاق‌هایی که در میلان افتاد و ما امیدواریم خراب‌کاری‌ها در امارات تکرار نشود. شاید یکی از دلایل در ساختار اداری باشد. یعنی برگزاری نمایشگاه‌های خارجی به یک دفتری در سازمان نمایشگاه‌های کشور وابسته است و سازمان نمایشگاه‌های کشور به وزارت صنعت و معدن.

یعنی آن دفتر خاص که حتی یک آر شتیک نداشته با شد، آن دفتر خودش را متولی تمام نمایشگاه‌های ایران در کل ایران می‌داند و تمام این جمعیتی که اینجا هستند و تمام جمعیتی که در دانشگاه‌ها هستند و حتی در وزارت راه و شهرسازی می‌باشند از نظر آن دفتر فاقد صلاحیت اظهارنظر می‌باشد.

بالاخره یک فعالیتی شروع شده است، جامعه مشاوران دفتر آقای دکتر مظاهریان در وزارت مسکن که موضوع معماری را پیگیری می‌کند و سایر دوستان و حتی شورای شهر و... هم گفته شده که به نحوی دخالت کنند و حاصل این دخالت این شود که آن دفتر خاص بفهمد که معماری مقوله‌ای است که با فروش تره بار، آجیل و خشکبار فرق می‌کند. این بسیار می‌تواند کمک کند. البته اکسپو در نهایت ماهیت صرف معماری هم ندارد. یعنی ما می‌بینیم هر اکسپو برای خودش یک تم دارد. و تمی که درباره‌اش صحبت کردیم در اکسپو میلان در حقیقت تغذیه، انرژی و زمین است. فاکتورهای محیط زیستی فاکتورهای تولید و توسعه پایدار. در روند این پروژه دوستان بسیاری به ما کمک کردند هم از دوستان داخل کشور و هم دوستانی در خارج کشور که بسیار ممنون هستیم تا این پروژه به نتیجه رسید.

غرفه ایران را مشاهده کردیم ولی ابعادی دارد که در قطعه‌ای به شماره ۳۴ S و مساحت ۱۹۱۰ متر مربع که از نقشه زیر مشخص می‌باشد. قرار بود هر کسی زمینی را که می‌گیرد همانطور هم پس دهد. یعنی اثر و فونداسیون یا نخاله‌ای از خودش به جای نگذارد. ما در این کار تصورمان این بود که هویت را معرفی کنیم. به برنامه آنجا که تغذیه زمین انرژی برای حیات بود پاسخ داده شود و آن چیزی را که ارائه می‌کنیم جذابیت داشته باشد. این جذابیت یک طوری از معماری و فعالیت ما متأسفانه رفته است. من همیشه به شاگردان می‌گویم که باید از معماری و فعالیتی که انجام می‌دهیم لذت ببریم. باید معماری داشته باشیم که درونش تنوع، روشنایی و زیبایی و شوق به آینده داشته باشد. این اتفاق شاید با تعامل به دست آید. تعامل ویژه مهم است که شاید در پروژه‌ها به آن توجه خاصی داشته باشیم. فکر کردیم به پروژه طوری نگاه کنیم که یک نگرش شرقی باشد به نحوی هویت و جوهره خودمان را هم بتوانیم در پروژه‌ها ارائه کنیم.

در اکسپو میلان زمین بسیار خوبی به ایران تعلق گرفت و در نمایشگاه هم از نظر و سعت و هم از نظر موقعیت ایده آل بود. فکر کردیم حدود یک متر از زمین خاکش را برداریم و جایی بگذاریم. آن چیزی که خیلی کمتر از برنامه زمان‌بندی ما است. یعنی آیتیم به آیتیم فعالیت را گفتیم چگونه و در چه زمانی اتفاق بیفتد. در حقیقت برای اینکه ما چیز خاصی نسازیم یک سری کانتینر باز بگذاریم. شاید امروز مخصوصاً در شهرهای ساحلی تعداد زیادی کانتینر وجود دارد که از لحاظ استاندارد نمی‌توانند حمل بار کند. اینها به صورت آهن و ضایعات می‌ماند و گروه‌های هستند که از آنها به عنوان عنا صری که می‌شود معماری را شکل داد بهره می‌گیرند. فکر کردیم این چنین باشد. البته پارتیشن و تقسیمات داخلی چگونه باشد و روی کانتینرها را بار بر توری بگذاریم که خاکی که رویش می‌ریختیم یک فرم خاص داشت. که یک متر خاکی که برداشتیم را بتوانیم دوباره منتقل کنیم. یک تپه مصنوعی داشته باشیم و روی آن خاک گندام بکاریم. گندم برای ما یک نماد است و در روند اجرای پروژه هم به درد ما خواهد خورد. یک حجم و المان هم داریم و شاید بشود گفت که به المان‌های انگلیس شبیه است و شاید هم ما دو ست داشته باشیم بگوییم شبیه است. شیشه و نورهایی که از شیشه عبور می‌کند در آن بگذاریم و عرقیجات که درون شیشه‌ها ارائه می‌شود. زمان بندی هم آن وقت فکر می‌کردیم نتیجه جواب می‌داد. ویوی که از مجموعه می‌توانستیم ببینیم و از بامش در حقیقت یک مکعب بود یک تپه‌ای که روی آن کشت شده بود و از درون این مکعب ما می‌توانستیم ببینیم بالا و داخل و این مکعب مثل یک جوهره یک حیاط مرکزی بود. شاید یک حجمی بود که نمادی از آن حیاط را نشان می‌داد. البته فکر کردیم آن مکعب را برداریم و بیاریم وسط حوض نمایشگاه بین المللی بگذاریم.

چیزهایی در ذهن ما بود که حالا چون در مسابقه بود بیشتر آنرا نوشته و فکر کردیم کانسیت باغ ایران و محور بندی و ۴ طاقی و... داشته باشیم. که در حقیقت به آن مکعب منجر شد. مکعبی که مثل یک حیاط عمل می کرد و در ادامه گندمی که روی آن کاشته شد در حقیقت پروژه ای زنده داشتیم. پروژه ای که رشد می کرد و جشن شکرانه و برداشت محصول است. مهرگان به معنی برداشت است در کشور ما و در کشورهای همسایه هم مهرگان گفته می شد که معنای همان مهرگان را می دهد.

پژوهش کوچکی در رابطه با تیغه بندی با کابل بندی و تقسیمات ناشی از المان های خطی انجام دادیم و تصمیم گرفتیم یک کاربردی درون مکعب ایجاد کنیم. جالب است یکی از الگوهایی که نور را به مجموعه می رساندیم، گنبد های کوچکی بود که روی پشت بام می گذاشتند، و اسمش گلجام بود. بدین صورت که تابستان ها این سوراخ سوراخ های دایره ای را برمی داشتند و زمستان شیشه را می گذاشتند سر جایشان. شیشه را از شیشه بری خریداری نمی کردند و معمولاً ته قرابه را، استفاده می کردند. که انواع رنگ های مختلف داشتند و نورهای متنوع را می آوردند داخل مجموعه، وقتی این شیشه ها می شکست چون ته شیشه ضخامت بیشتری داشت نگه می داشتند.

اسانسی که از تقطیر آب و گیاه تولید می شود به عنوان یک جوهره یا شیرهای که از طبیعت به دست می آید و خواص دارویی و محوه مصرف مختلف دارد. در مسیری که از مجموعه بازدید می کنند یک سری پنل داریم که می تواند از نظر طبع خودشان، گرم، سرد و... هر چهار تا را به راحتی در مسیر پیدا کند. یعنی اسانس ها در ارتباط با مصرفشان و طبع آدمهایی است که بازدید می کنند. در خود مسابقه یک سری دیتل و کابل و... نحوه اتصال المان ها است که ما در غرفه خودمان به نمایش در آورده و در پروژه ارائه کرده بودیم و ویویی که از مجموعه دیده می شد از خیابان اصلی به یک تپه سر سبز و گندم زار می رسیدیم که امکان ورود و نفوذ به تپه را به ما می دهد. آن چیزی که می بینیم یک مکعب است که شاید یک برداشت معماری از خودمان باشد. امیدوارم جوان تر فعال باشند و در سال ۲۰۲۰ در مسابقه شرکت کنند.

